

ARTIKULACIJA GOVORIL

V predšolskem obdobju je čas, ko se razvija tudi otrokova motorika govoril. Nekateri so hitrejši, drugi kasnejši. Starši pa se pogosto sprašujemo kdaj je pravi čas, da otrok lepo izreče zahtevnejše glasove S, Š, C, Č, Z, Ž, K, G, H in ta trdovraten R. Sprašujemo se, ali je že prepozno, ko ima težave pri izgovorjavi? Kdaj začeti z otrokom vaditi izgovorjave glasov? Kako se tega lotiti?

Naj vam povem, da nikoli ni prehitro in z otrokom lahko preko igre, pravljič in pogovorov ves čas izvajate vaje za razvoj artikulacije govoril. Predvsem je pomembno, da se otroku krepijo mišice tako v čeljusti, ustnicah, jeziku.

Na tej povezavi je pravljičica o medvedku Frideriku, ki ob posnetku spodbuja razgibavanje organov, ki sodelujejo pri nastanku glasov.

https://www.youtube.com/watch?v=Uo12cWNlLhk&fbclid=IwAR19cyvWt_BpJiA7DXtjfc0DwuH7yaItT9LosaimLK_IR1rAqiwxTEfTxI4&app=desktop

Na naslednji povezavi so audio pravljičice Lahkonočnice, ki prav tako spodbujajo k razvoju motorike govoril. Skupaj z otrokom jih poslušajte in sodelujte pri ponavljanju zlogov.

https://www.lahkonocnice.si/na-obisku/logopedске-pravljičice?fbclid=IwAR2hkK0c_s86Jx5DqokHbuU8POEkx3Vyx8K3Jp_lhDkZiaE1c6Zco70-S88

Iz spleta sem prevzela praktične vaje diplomirane logopedinje Janje Fidler, ki otroka pripeljejo do pravilnega govora.

URJENJE MOTORIKE USTNIC

1. Otrok se čudi: se našobi O O O O...
2. Jezen otrok: posnemanje jeznega otroka, ki se šobi

3. Smejemo se: otrok naredi špranjo
4. Kos žvižga: otrok posnema kosa, ki žvižga
5. Avto brni: otrok posnema brnenje avtomobila: ustnice naj malo ovlaži, jih stisne in pihne skozi zrak, tako da se sliši BRRR... Ustnice se morajo dobro tresti!
6. Telovadba ustnic: ustnice premikamo levo-desno
7. Pošiljamo poljubčke
8. Odpiramo steklenico: pokamo z ustnicami
9. Prijemanje predmetov z ustnicami: prijema plastične čepke, palčke, ...
10. Držanje palčke ali svinčnika med ustnico in nosom

URJENJE MOTORIKE JEZIKA

1. Muca pije mleko: Otrok posnema muco, tako, da steguje jeziček iz ust in konico obrača navzgor proti nosu.
2. Muca se umiva: Z jezikom krožimo po zgornji in spodnji ustnici, najprej v desno, nato še v levo.
3. Brisalci brišejo okno: Otrok naj posnema avtomobilske brisalce – jezik je obrnjen navzgor in se premika desno – levo po zgornji ustnici. Čim hitreje se jezik premika, tem bolje je!
4. Ližemo bonbonček: Otrok ima zaprta usta; jeziček premika gor in dol po notranji strani ličk.
5. Umivamo si zobe: Z jezikom si umiva zobe, tako da masira dlesni in dela podobne gibe kakor z zobno ščetko.
6. Ura tiktaka: Otrok naj posluša tiktakanje ure budilke, nato pa naj jo poskuša posnemati tako, da čim hitreje in jasneje izgovarja zloge TIK – TAK, TIK – TAK, TIK – TAK
7. Palček skače: Jezik mora biti dvignjen in se hitro premika naprej T in nazaj D: TI – DI, TI – DI', TI – DI', TI – DI' T – D', T – D', T – D'

8. Zapestna ura: TDN – TDN - TDN . Pomembno je, da je jezik dvignjen in da se zlogi izgovarjajo jasno, razločno, čim hitreje!

9. Žogica skače: T – D , T – D , T – D, TDTDTDTDDDDD (jeziček se drgne po alveoli - dlesni).

10. Žabica se krega z brega: DEGA – DEGA – DEGA – DEGA,... Otrok naj posnema žabje skoke, nato pa še oglašanje žabe. Čim hitreje zmore, tem bolje je!

11. Štorklja pa jo gleda(žabo): KLEP – KLEP – KLEP – KLEP,...

12. Mlinček klopoti: Otrok naj posnema vrtenje mlinskega kolesa najprej z rokami, kroženje v zapestju, nato pa še z jezikom. Čim hitreje naj izgovarja glasove BL, BL, BL, ali BR, BR, BR, tako da je jezik pri glasu L in R na zgornji ustnici!

13. Delamo palačinke: Posnemanje žvrkljanja testa za palačinke, med dlanmi valjamo barvico, svinčnik ali palčko. Istočasno otrok naglo premika jezik med ustnicami: BL – BL – BL – BL,...

14. Klepetamo s puranom: Z jezično konico drgnemo po zgornji ustnici: BLLL, BLLL,... BLLLA, BLLLO, BLLLU,...

15. Poganjamo konjička: Otrok posnema topotanje konjskih kopit. Z jezičkom tleska ob trdo nebo! Čim hitreje, tem bolje!

VAJE MEHKEGA NEBA

1. Pihalne vaje - Kratek nosni vdih – temu sledi nosni izdih, ki naj bo dolg, globok, enakomeren.
- Pihanje skozi nos v ogledalo – ogledalo se orosi. - Usmerjanje izdiha skozi usta – (pihanje). - Ugašanje sveče. - Ugašanje vžigalic. - Pihanje v kosmič vate, ki ga položi na tla, dlan, mizo ali naveže na nit. - Pihanje v trak, ki ga otrok drži v določeni razdalji pred usti – običajno ali aspiratorno – P,P,P,P. - Pihanje v papirnato vetrnico. -Pihanje v pest, kot da nas zebe: aspiracijski HU, HU, HU, HU. - Spuščanje milnih mehurčkov. - Pihanje pink – ponk žogice (po mizi, leže na tleh, v vodi). - Pihanje skozi slamico v kozarec vode (dela mehurčke). - Napihovanje gumijastih in plastičnih igrač. - Igranje na instrumente: ustna harmonika, trobenta, piščali. - Posnemanje smrčanja: HHRRR. - Petje melodij le z mrmranjem. - Igranje na glavnik.

2. Vsrkovalne vaje - Prenašanje vode s slamico iz enega kozarca v drugi kozarec (z zadrževanjem sape). - Prenašanje drobnih, lahkih predmetov (na slamico prisesa in prenaša koščke papirja, blaga, majhne plastične igrače).

VAJE IN IGRE ZA PRAVILNO ARTIKULACIJO NEKATERIH GLASOV

I. GLAS S: Ustnice so oblikovane v nasmeh, konica jezika se dotika spodnjih sekalcev (naredimo ograjico).

Otroku najprej povemo zgodbico: SIMON JE NA DVORIŠČU PRI STARI MAMI VIDEL GOSKE. ENO JE HOTEL PRIJETI. GOSKE SO SE PREPLAŠILE IN ZAČELE SIKATI: S – S – S.

1. Otrok posnema sikanje gosi: S – S – S

2. Kača sika: SIK – SIK – SIK

3. Avtomobilska guma pušča: PSSSSSS

II. GLAS Z: Ustnice so oblikovane v nasmeh, konica jezika se dotika spodnjih sekalcev, glasilke se tresejo (zveneči glas).

Zgodbica STRIC ZLATKO IMA OB ROBU GOZDA ČEBELNJAK. NEKEGA DNE MU JE MEDVED UKRADEL PANJ Z MEDOM. ČEBELE SO SE BRANILE, MEDVEDA POPIKALE IN BRENČALE: BZZZ, BZZZ, BZZZ...

1. Otrok posnema brenčanje čebel: BZZZ...

2. V kozarcu ujeta muha brenči: DZ, DZ, DZ...

III. GLAS C: Ustnice so oblikovane v nasmeh, konica jezika se dotika spodnjih sekalcev, sprednji del jezika pritiska na zgornje dlesni.

Glas izzovemo s posnemanjem petja siničke: CI – CI – FUJ, CI – CI – FUJ

1. Otrok posnema kihanje: ACI, ACE, ACA, ACO, ACU

2. Kapljica vode pade na štedilnik in zacvrči: CK, CK, CK

3. Cmokanje

IV. GLAS Š: Ustnice so zaokrožene (šobica), podobno kot pri glasu O, konica jezika je dvignjena.

Zgodbica: KOKOŠKE SO UŠLE NA VRT, KJER DELAJO ŠKODO. SPODIMO JIH TAKO, DA ZAMAHNEMO Z ROKO IN IZGOVARJAMO: HŠŠ – HŠŠ – HŠŠ – HŠŠU – HŠŠU – HŠŠU

1. Šumenje vetra: HUŠŠŠ – HUŠŠŠ, ...

2. Zebe nas: UŠŠŠ – UŠŠŠ, ...

3. Vlaku vozi v hrib: ŠŠŠŠŠU – ŠŠŠŠU, ...

V. GLAS Ž: Položaj govornika je isti kot pri glasu Š, le da se glasilke pri glasu Ž tresejo (zvoneči glas). Pri tem naj ima otrok roko na vratu, tako da občuti tresenje glasilk.

Glas izzovemo s posnemanjem žage, z otrokom si stojimo nasproti, se primemo za roke in jih vlečemo vsak k sebi ter žagamo: Z – Ž, Z – Ž, Z – Ž, ... 1. Žagamo s krožno žago: Ž, Ž, Ž

VI. GLAS Č: Ustnice so našobljene, konica jezika je dvignjena.

Glas Č razvijamo iz glasu C s slušno igrico: SINICE IN VRABCI: sinice pojejo: CI – CI – DO, CI – CI – DO, vrabci pa čivkajo: ČIV – ČIV, ČIV – ČIV, ...

1. Vlaku vozi: počasi: ČU – ČU – ČU – ČU, ... in hitro: ČČČČ

VII. GLAS L: Konica jezika je dvignjena, robova jezika sta povešena.

Zgodbica: ŠTORKLJA IMA V GNEZDU MLADIČE IN JIM POJE: KLEP – KLEP – KLEP – KLEP. Otroku posnema petje štokrlje tudi s brušenjem, drgnjenjem kazalca in sredinca. Kako poje:

Sestrica poje: LI – LI – LI – LI - LI Mama poje: LE – LE – LE – LE -LE Oče poje: LA – LA – LA
–LA – LA Dedek poje: LU – LU – LU – LU – LU Mesar poje z globokim glasom: LO
– LO – LO – LO – LO

VIII. GLAS R: Konica jezika je dvignjena, prislonjena na zgornje dlesni, približno na isto mesto kot pri glasu D, tu jo potresemo z izpihom.

Za pridobitev glasu R vadimo vse igrice, ki jih delamo pri razgibavanju jezika in ustnic. Za popestritev posnemamo oglašanje različnih živali oz. naravnih glasov:

1. Trobenta trobi: TRAA – RAA – RAA, TRAA – RAA – RAA
2. Petelin kikirika: KI – KI – RI – KIII, KI – KI – RI – KIII
3. Golobček gruli: GRUU – GRUU – GRUU,...
4. Vrana kriči: KRRAA – KRRAA – KRRAA, ...